

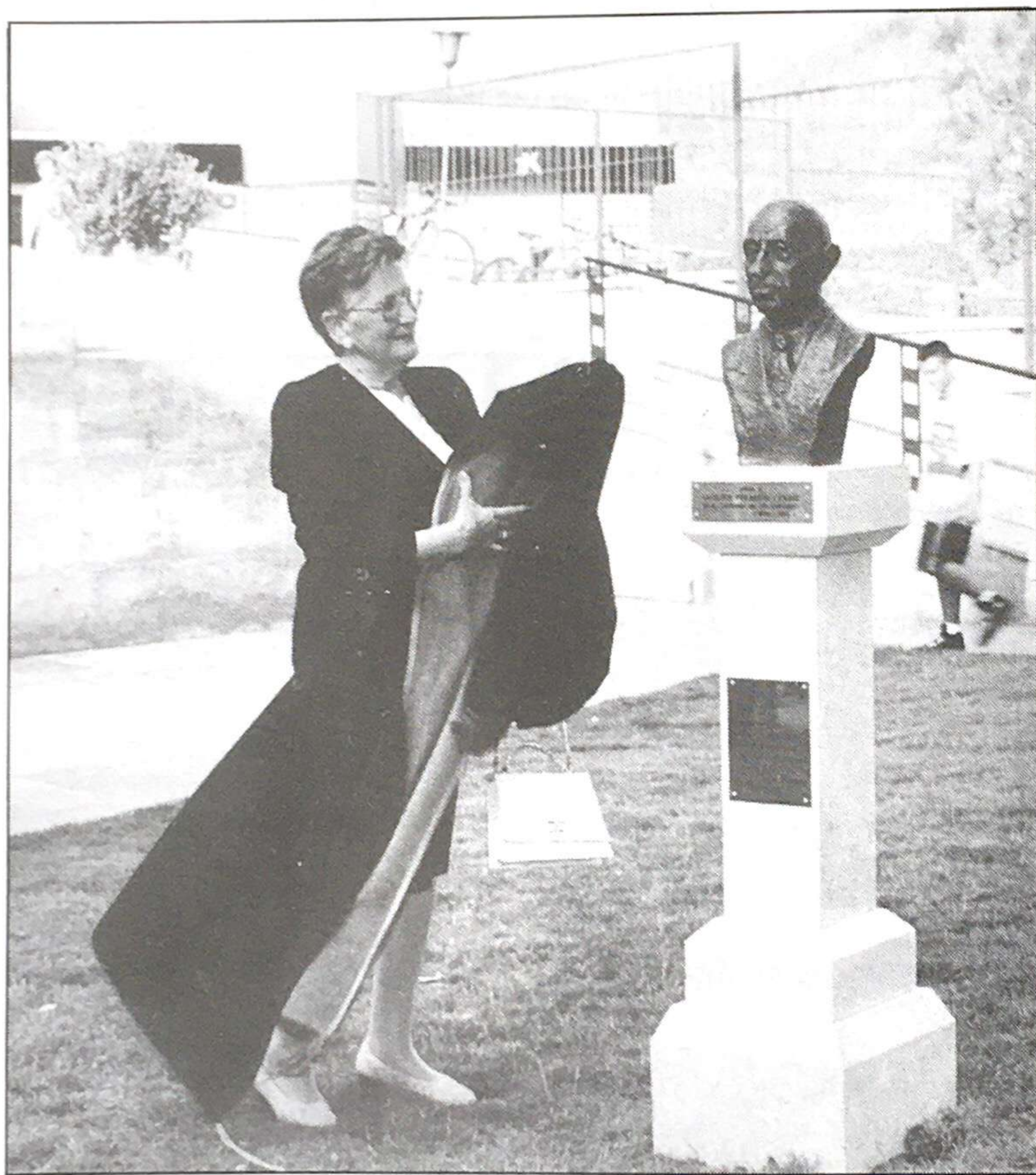
El poeta Perarnau ja té plaça

NÚRIA BALAGUER

12

ACTUALITAT

Donar a conèixer l'obra de Salvador Perarnau entre els suriencs i arreu de Catalunya és un dels objectius principals dels actes que aquest any se celebren per commemorar el centenari del naixement del poeta surienc. La inauguració de la plaça amb el nom del poeta i l'homenatge que se li va retre, en un acte institucional de la Generalitat, a Barcelona, avancen en la projecció de Perarnau.

Mercè Casahuga, regidora de Cultura, en el moment de la inauguració del bust de Salvador Perarnau (foto J. M. Homs).

El dissabte 10 de juny, a les 7 del vespre, es va inaugurar la plaça que Súria ha dedicat al seu poeta Salvador Perarnau i Canal.

A la nova plaça situada entre l'Ajuntament i el Centre de Salut,

hi ha un bust en bronze, moldejat per en Xavier Llobet i convertit en bronze per l'escultor Ramon Oms.

El bust està assentat sobre un monòlit de pedra fet per Isidre Abarca.

A l'altra part de la plaça, en la paret de l'edifici del Centre de Salut, hi ha un mosaic de ceràmica mural, obra de la Maria Julbe, amb dibuixos del llibre *El senyor Pèsol i altres plantes*, d'en Perarnau il·lustrat per en Joan G. Junceda.

L'acte d'inauguració, inclòs dins el programa d'activitats de la Celebració del centenari del naixement del poeta, es va iniciar amb una cercavila a càrrec dels Fadrinets del Poble Vell i un repartiment de globus per a la mainada. A la plaça nombrós públic es va concentrar per tal de participar de la festa dedicada a un poeta i intel·lectual de Súria. Per a alguns dels presents era un familiar, per a d'altres un amic, per als més joves un escriptor lligat a la història de Súria.

L'alcalde Jaume Ros va inaugurar la plaça en recordança i agraïment a en Salvador Perarnau per a la seva trajectòria literària i el seu lligam al poble de Súria.

L'acte es va cloure amb una audició de sardanes a càrrec de la cobla Súria.

El Patronat de la Fira de Súria (anys 86-89) ha volgut col·laborar econòmicament en la inauguració d'aquesta plaça fent-se càrrec de les despeses de construcció del mural i del bust dedicat a en Salvador Perarnau.

Més projecció externa de la poesia de Perarnau

A la taula, d'esquerra a dreta, Josep Colet, Guiomar Amell, Jaume Ros i Mercè Casahuga en un moment de l'acte (foto Vila).

El Centre d'Art Santa Mònica del Departament de Cultura de la Generalitat, a Barcelona, ple de gom a gom de gent de Sùria i de suriencs residents fora de la població, va acollir, dilluns 12 de juny, un homenatge al poeta surienc Salvador Perarnau, amb motiu del centenari del seu naixement. Homenatge en què la Generalitat ha reconegut la figura i l'obra del poeta.

Aquest acte institucional, promogut pel director del Seminari d'Investigació Poètica de Barcelona i estudiós de l'obra de Perarnau, Josep Colet, i per l'àrea de Cultura de

l'Ajuntament de Sùria, s'ha afegit al conjunt d'activitats d'homenatge al poeta, aquest any.

Segons l'anterior regidora de cultura de l'Ajuntament, Mercè Casahuga, aquest acte, juntament amb la reedició del llibre de poesia per a infants, ha servit «per donar més projecció externa» a l'obra d'aquest autor. Una obra de gran valor literari, que Josep Colet ha valorat molt més del que se li havia reconegut fins ara.

Colet va comentar l'obra del poeta i en va recitar alguns fragments, durant l'acte que va ser pre-

sidit també per la coordinadora territorial del Departament de Cultura de la Generalitat, Guiomar Amell; per l'anterior alcalde de Sùria, Jaume Ros i per la regidora de cultura surienca, que va comentar la influència de la vida del poeta en la seva obra.

Durant la resta de l'any s'organitzaran altres actes dins l'any Perarnau.

A més dels que se li dediquin dins l'àmbit local, la Cova del Drac de Barcelona acollirà un acte poètic en honor a aquest autor, la tardor vinent.

Ràdio Sùria estrena instal·lacions

El dia 17 de juny amb la presència de Mercè Casahuga, regidora de Cultura de l'Ajuntament, va inaugurar-se la remodelació dels estudis de Ràdio Sùria amb una millora de la insonorització i de l'equipament tècnic. A partir del mateix dia es van reiniciar les emissions de Ràdio Sùria després de mesos d'absència. Actualment només es fa una programació reduïda, però s'està preparant la programació definitiva. Així mateix, el dia 1 de juliol va ser reelegit com a director de Ràdio Sùria Joan Giménez Vendrell.

El barri de Sant Jaume ja té Associació de Veïns

El divendres 30 de juny, en un local cèntric de la nostra vila, es va constituir la junta gestora de l'Associació de Veïns del Barri de Sant Jaume. Com a president d'aquesta junta va ser escollit Antonio Anguita, la resta de la junta està formada per diferents representants de cada carrer del barri.

Aclariment:

A la llista de regidors sortia David Pont com a dirigent de l'Agrupament Escolta. En aquests moments no ho és, tot i que va ser un dels autors del llibre *10 anys d'escoltisme a Sùria*.

Els il·lustradors de Salvador Perarnau

M. MONTSERRAT CASTILLO

42

PERARNAU, 100 ANYS

Una qualificada estudiosa de la il·lustració catalana, la doctora en història de l'art M. Montserrat Castillo, ens parla dels dibuixos i dibuixants que van convergir en les publicacions per a infants del poeta Perarnau. Aquest text va ser pronunciat en conferència, a la presentació de la reedició d'El senyor Pèsol i altres plantes-Cuques de llum, en el passat Sant Jordi 95.

Dins l'obra poètica de Salvador Perarnau hi ha una part important destinada als lectors més petits, els nens. Una tria volguda i estimada. Són quatre llibrets que comptaren amb la col·laboració d'excel·lents dibuixants. I és que quan es publicaren, als anys trenta, a Catalunya la il·lustració per a infants era al cim de la seva qualitat artística.

La il·lustració per a infants havia esdevingut quelcom habitual ja des de la primera desena de segle i, als anys vint i trenta, els autors més importants de la generació, com Joan Junceda, Lola Anglada, Joan D'Ivori, Llaverias, Gaietà Cornet, Josep Obiols o Ricard Opisso, realitzaven les seves obres d'il·lustració més importants. Ens trobem, doncs, amb què la literatura infantil del

poeta es publicà en un punt dolç de l'edició catalana per a infants, quan ja existien les millors col·leccions, quan les editorials més modernes, com, per exemple, Muntanola, havien renovat completament l'edició per a infants catalana o les d'obra més extensa, com Bagaña –l'editor de la popular revista *En Patufet*–, l'havien convertit en un fet habitual i permanent.

Així, quan el 1930, apareixien *Cuques de Llum* i *Infants i fruites*, els dos primers llibres per a la mainada de Salvador Perarnau, la literatura il·lustrada per a infants era una plena realitat.

Crítics, pedagogs, els estudiosos més diversos, comentaven les seves excel·lències o defectes i el conjunt cultural català prestava

atenció a un fenomen considerat important i decisiu per a la formació dels infants i del jovent, la literatura infantil. Viscut ja en plenitud, el gran projecte modernitzador i culturitzador del Noucentisme donava els seus fruits. L'educació de la infantesa i del jovent feia anys que havia passat a primer pla, les modernes pedagogies s'implantaven i s'experimentaven a Catalunya, esdevenint-ne puntera. Qui va viure aquella època sap com es confiava que els infants –educats d'una manera positiva i convenient, en civisme i progressisme, en amor a la pàtria– resoldrien les dificultats i mancances que encara patia Catalunya. Un projecte de futur que es veuria dolorosament truncat per la Guerra Civil.

SURITUR

RITA SALA

ASSESSORIA DE VIATGES

c/ Ignasi Abadal, 28 - 08260 SÚRIA (Barcelona)

Telèfon 868 23 91 - Telèfon mòbil 908 - 44 17 48

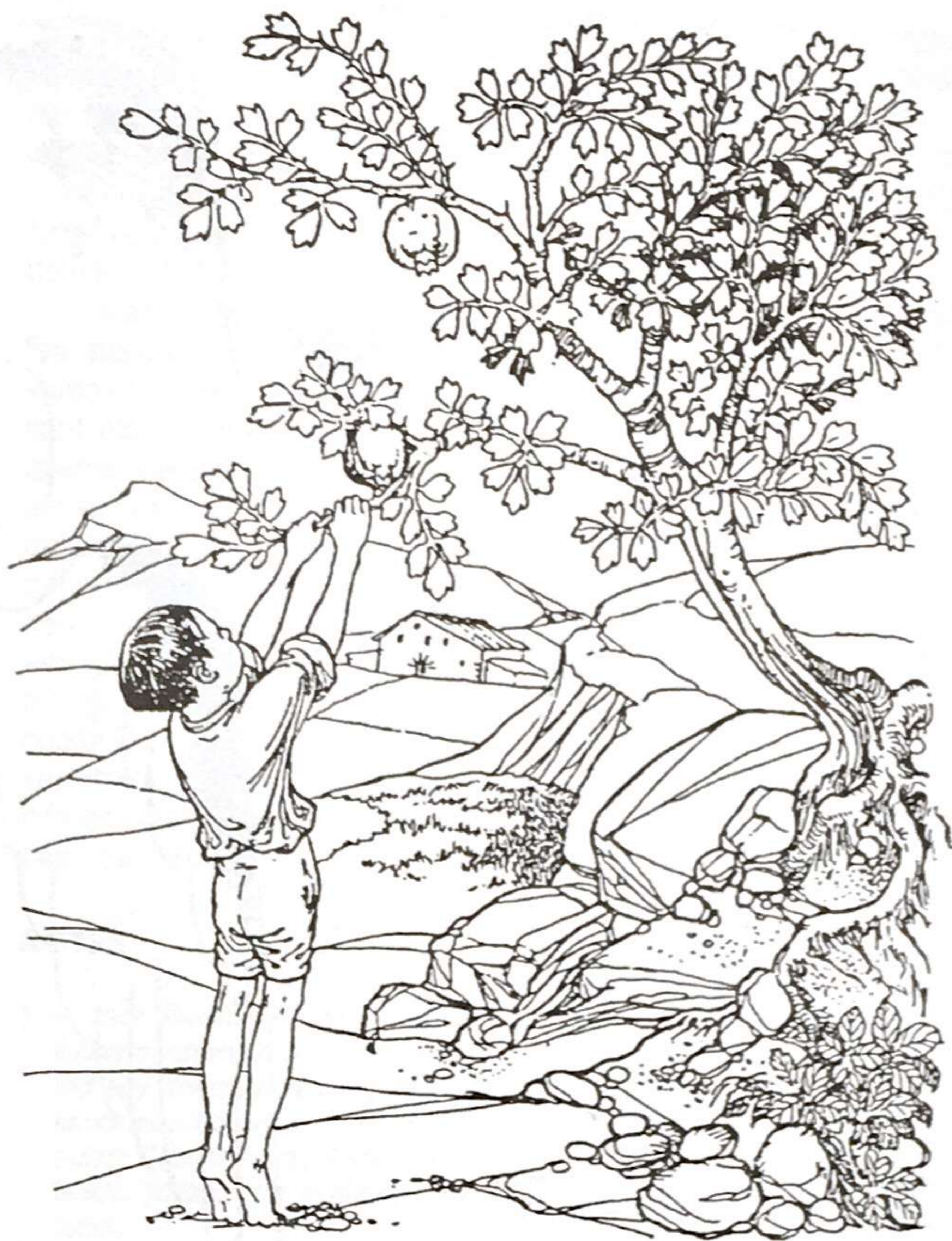
Entretant, però, el futur era ple d'esperances i bones expectatives. L'any següent de la publicació d'aquests llibres, s'implantaria la República a Espanya i s'iniciaria el procés autonòmic català, l'oficialitat i l'ús de la llengua prendria gran volada; en aquest context, les expectatives envers d'aquells infants, educats en escola catalana, creixien.

Cuques de llum aparegué com el número 1 de la col·lecció «Bones Històries», d'Editorial Políglota de Barcelona. Era un llibret de 90 pàgines, contenint poemes amb una temàtica sobre la natura, sobre animalons dels nostres boscos i camps, expressat en un vocabulari adequat als infants. Aquest llibre presentava una decoració acurada, un dibuix a tota plana i un cul de llàntia per a cada poema. Els dibuixos van ser realitzats per Àngel Fernández. I avui apareix una selecció a la present edició.

Aquest dibuixant, Àngel Fernández i Castañer (Barcelona 1889-1932), fou escenògraf, sobretot, i pintor. Deixeble de dibuix i pintura de Jaume Pahissa, aprengué escenografia tot treballant amb Salvador Alarma. A París treballà per al cinema i per a la ballarina Teresa Boronat. A Barcelona treballà principalment al Liceu. Fundà, juntament amb els seus germans Joan i Claudi, l'Associació de Teatre Selecte. Com a dibuixant utilitzà els pseudònims de «Pussiró» i «Kaleto». Col·laborà a la revista *Mirador*.

En el llibre *Cuques de Llum* presenta un dibuix molt decoratiu, amb un bon contrast de colors que configura les diverses textures. Els dibuixos són realitzats en tintes planes, contrastades i atractives: negra, verda i carbassa. El contorn, la figura, no queda delimitada tan sols per la tinta negra, sinó per qualsevol de les altres, és a dir, tots els colors tenen una funció constructiva de la imatge, i tots n'assumeixen el protagonisme. El conjunt forma un efecte de contrastos molt atractiu i perfectament intel·ligible. Com a tècnica dibuixística, presenta un aire de modernitat dins de l'època.

Infants i fruites, publicat per la mateixa editorial Políglota, és un llibre de 77 pàgines, contenint breus

Il·lustració de Jack Benson, a la narració «La Magrana», del llibre *Infants i fruites* (1930).

escrits en prosa sobre personatges i elements de la natura i del camp. Els dibuixos, en aquest cas, foren a càrrec de Jack Benson, un excel·lent il·lustrador del període, del qual, malauradament, no coneixem dades biogràfiques.¹

En aquest llibre, Benson realitzà una il·lustració plena. Hi va fer les lletres capitulars, il·lustracions a tota plana i parcials. El seu dibuix, a la ploma, manifesta una línia de gran flexibilitat i capacitat descriptiva, que en els dibuixos d'animals la fa semblant a la de Joan Llaverias, al qual no té referències pel que fa a la il·lustració dels personatges.

Realitza una il·lustració de línies flexibles, fluïdes, dinàmiques, adaptada al gènere animalístic i d'aventures. Una il·lustració gens noucentista —període en què es realitzà— sinó més aviat subsidiària del Modernisme. Això ho diem, no

tant perquè es pugui incloure en l'art Nouveau, sinó per la predilecció per les corbes i la sinuositat, la línia de contorn, tot i que no realitza un dibuix pla sinó ple de relleus.

Els altres dos llibres de Perarnau adreçats als infants apareixen en circumstàncies molt diferents de les ara descrites. *El Senyor Pèsol i altres plantes* (1937) i *Ales humanes* (1938) ja no són publicats per editorials comercials. Som en plena guerra i la majoria han interromput les edicions per a infants i fan, com poden, la viu-viu. Però el conseller de Cultura de la Generalitat en guerra, Pi i Margall, tingué una gran preocupació per la infantesa catalana que patia tot tipus de privacions per causa de la guerra, sobretot la privació de la pau i la felicitat a què tot infant té dret. El Comissariat de Propaganda de la Generalitat, entre moltes altres ac-

tivitats, que dugué a terme de caràcter propagandístic, per a pal.liar-ho, edità uns quants llibres que han esdevingut exemple d'edició i de responsabilitat envers els infants en temps de guerra.²

Ales humanes, com hem dit, fou editat el 1938. Poemes per a salvar virtuts necessàries de tot el que la guerra arrabassava. Tot el llibre manifesta un gran sentit d'humanitat. Són poemes de la guerra, plens de punys enlaire, llançats al cel, contra tota esperança. El llibre anava acompanyat de dibuixos d'Antoni Clavé (Barcelona 1913). El gran pintor, gravador i escultor, avantguardista, de prestigi internacional i actiu actualment, era als començaments de la seva carrera. Havia estat pintor de parets i, més tard, pintor de cartells per a cinemes. Esdevingué cartellista de renom en aquest període. El 1939 s'exilià i s'instal.là a París. De fet, només coneixem aquest llibre per a infants il.lustrat per ell. Hi realitzà uns dibuixos d'una gran simplicitat i estilització, plans, molt esquemàtics, de clara significació simbòlica, característiques del cartell que en aquella època es realitzaven. Els dibuixos de Clavé, simples, un sol traç configura la línia de contorn, presenten un tast d'avantguarda. Singular dins de l'obra de Clavé, també esdevé una il.lustració singular dins de la història del llibre infantil a Catalunya.

I, per últim, ens referirem a *El Senyor Pèsol i altres plantes*, editat l'any anterior, el 1937. Un llibre d'un cert gruix, ben imprès, amb les insubstituïbles il.lustracions de Junceda. Joan Junceda (Barcelona 1881 - Blanes 1948) era el dibuixant més paradigmàtic i, tal vegada, el millor de Catalunya en aquell període. El seu art era en plena maduresa. Havia dedicat la major part de la seva obra als infants. Tanmateix, la seva activitat com a il.lustrador abarcà totes les especialitats, des del llibre de bibliòfil als petits impresos i publicitat, tot passant pel còmic, el satíric, el gravat i el llibre il.lustrat de tot tipus. S'havia iniciat com a professional el 1902, a la revista satírica *¡Cu-Cut!*, i col.laborà en moltes publicacions que feien del catalanisme polític el seu

Dibuix de l'avanguardista Antoni Clavé per al llibre *Ales Humanes* (1938).
Correspon al poema «L'espatlla».

ideari, perquè Joan Junceda, de família militar i poc arrelada a Catalunya, optà pel nacionalisme moderat i hi fou fidel tota la vida.³

Juntament amb Gaietà Cornet va ser l'ànima de la revista per a infants *En Patufet* on, a més d'il.lustrar les narracions de Josep M. Folch i Torres: les populars *Pàgines Viscudes*, feia acudits, historietes i il.lustrava contes curts. El seu interès envers el públic infantil – considerava primordial l'educació i la diversió de la canalla – el portà a seguir col.laborant en altres publicacions per a infants. Així, propicià la publicació de *Violet* i col.laborà a *Esquitx*.

Vinculat, a través de *¡Cut-Cut!* i *En Patufet* amb editorial Baguñà, il.lustrà un gran nombre de llibres per a infants per a aquesta editorial i per d'altres, entre 1907 i 1937.⁴

Dels anys de la guerra trobem pocs títols il.lustrats per Junceda. Només dos, el llibre de Salvador Perarnau, del qual parlem, i l'última novel.la de la Biblioteca Patufet, *Les memòries de Maria Vallmarí*, de Josep M. Folch i Torres.

Joan Junceda era un gran especialista en la il.lustració de novel.letes d'aventures, de contes basats en ambient real i contemporani, en novel.la històrica, en canvi, el llibre de Salvador Perarnau, era

tota una altra cosa. Poemes per a la infantesa basats en els elements de l'horta catalana. Un món de fantasia infantil molt a prop de la fauna. Cada planta personifica un defecte o una virtut a imitar o a rebutjar pels infants lectors. La il·lustració dels petits poemes és, doncs, una nova oportunitat per a un dibuixant tan bregat. Amb tota la destresa del seu dibuix a la ploma, Junceda hi fa una il·lustració sàviament adequada als senzills versos, unes il·lustracions positivament alegres. Humanitza els elements de la natura, les plantes, els animals prenen cara, cames i peus. Són, com als poemes, personatges. Aquesta humanització d'elements de la natura, freqüent en l'obra d'altres dibuixants, particularment en l'obra de Lola Anglada, és la primera vegada que la trobem en Joan Junceda.

Hi realitza una il·lustració plena, a tota plana i un dibuix d'acabament per a cada capítol.

A les il·lustracions d'una plana sencera, argumentals, el dibuixant no s'aparta ni un bri del que el text diu, al contrari, el parafraseja, però no es repeteix. Com els grans il·lustradors fan, proposa una altra narració figurada del que el text explica. L'obra d'ambdós creadors, queda així equilibrada.

Els culs de llàntia són encara més, si cal, receptacle de la fantasia. Els culs de llàntia, així com la caplletra il·lustrada, és una especialitat de la il·lustració-decoració del llibre que llargament dugué a terme en la seva copiosa obra. Són petites peces de simbolisme fàcilment comprensible, plenes d'humor i simpatia, ahora d'amor per les petites

coses, en l'estimació de les quals Junceda va excel·lir d'una manera extraordinària. (Singularment simpàtic és el cargol que porta un fanallet a la banya al capítol de la bleda, o les mongetes, vestides com infants petits, que s'escapen de la beina).

Tot això, aquest món de carxofes, pèsols, col-i-flors que parlen, viuen i caminen, el poeta i el dibuixant els construïen en temps de guerra, de dificultats personals i col·lectives de tot tipus. Però no deixaren pas que totes aquestes penes transcendissin a una obra dedicada als infants. Volien per a ells un regne on els fruits de l'horta, tan escassos particularment, per la població urbana, lluïssin al sol, creïessin sota la pluja, un món per als infants catalans, un petit espai de pau i harmonia.

NOTES

1. A Jack Benson el trobem també il·lustrant altres llibres infantils el mateix any, concretament dos títols de la col·lecció de les «Rondalles Populares Catalanes» de Valeri Serra i Boldú, editades per la mateixa editorial.
2. Alguns d'ells han esdevingut molt populars com *El més petit de tots*, de Lola Anglada Sarriera o *l'Auca del noi català antifeixista i humà*, il·lustrat per Josep Obiols. Altres dos llibres es publicaren, a més dels escrits pel nostre poeta: *Encara parlen les bèsties*, de Manuel Amat, il·lustrat per Moreno i *Les pedres parlen*, de Rafael Tasis i Marca i il·lustrat per Jaume Juez (Xirinius), una reflexió sobre el valor dels testimonis històrics quan els revolucionaris s'afeccionaven a

destruir els monuments i els feixistes eren a punt de negar la història de Catalunya.

3. Col·laborà també a *Marramau...*, *Or y Grana*, *Metralla*, *La Tralla*, *La Senyera*, *Aurora Social*, *La Campana Catalana*, *Literatura Sensacional*, *De tots colors*, *Papitu*, *Mondial Humor*, *El gall*, *La Veu de l'Àngel de la Guarda*, *Bon Seny*, *El Xerraire*, *La Cuca fera*, *D'Ací d'Allà*, *La Veu de Catalunya*, *Recull*, i un llarg etcètera de títols entre els quals trobem publicacions satíriques, nacionalistes, artístiques, literàries, religioses, locals, magazines il·lustrats, un conjunt que conté en les seves pàgines una mostra inestimable de la il·lustració prolífica del dibuixant.
4. N'assenyalem alguns títols: *Aventures extraordinàries d'en Massagran* (1910), *La fortuna d'en Pere Violet* (1915), *Liseta de Constants* (1924), tots tres de Josep M. Folch i Torres; *Viatges de Gulliver* (1922) de Jonathan Swift. Col·laborà amb freqüència per al Foment de Pietat Catalana, per a qui il·lustrà *Rondalles Catalanes* (1921-1925) de Jacint Verdager, *Rondalles* (1914-1918) d'Esteve Caseponce; *Fabiola* (1930) del Cardenal Wissemann; entre altres. També il·lustrà, per a Seix i Barral, alguns dels seus millors títols, com: *La isla del tesoro* (1924) de R. L. Stevenson i *Las minas del Rey Salomón* (1922) de Rider Haggard. Editorial Mentora publicà títols importants il·lustrats per Junceda com per exemple: *Lau o les aventures d'un aprenent de pilot* (1926) de Carles Soldevila, *La Venta focs* (1926) de Josep M. Folch i Torres; *El Cavaller de la creu*, de Clovis Eimerich; *La nit de Sant Joan* (1930) de Clovis Eimerich. Proa edità el conjunt *Els contes russos* el 1930, adaptats per Joan Gols.

F. M. ELECTRO SÚRIA, SL

F. CAZORLA - M. YAGÜES

À. Guimerà, 6 - 08260 SÚRIA
Tel. 868 22 71 - Fax 868 20 62

LLIBRERIA MERCÈ

c/ Salvador Vancell, 21

Tel. 869 46 69 - Fax 869 46 45
08260 SÚRIA